

"Maya Anadolu'ya Türkistan'dan Gelen Kelamdır."

Prof. Dr. Yalçın Koç

'Anadolu mayası' kavramlaştırması ile neyi kastediyorsunuz?

İnsan, insanlığını maya ile bilir. Maya olmadan insandan bahsedemeyiz. İnsanın kendini bilmesinden de bahsedemeyiz. Maya, esastır, özdür. Mayasını, aslını esasını bilen, gönlüne gelen, gönlüne çalınan kelamı bilen kendini bilir. Kendini bilmenin insan olmanın esası mayadır. Anadolu **maya** demek **öz** demek. Maya ile kastedtiğimiz burada metafordur. **Maya ile kastedilen Anadolu'ya Türkistan'dan gelen kelamdır.**

Bu kelam Anadolu'yu mayalamıştır. Bununla kastedtiğimiz de insandır. Bu kelam olmadan beşerden insan olarak bahsedemeyiz. Anadolu'nun esası özü bu mayadır. Mayadır ne yapar. Nasıl yoğurt yaparız. Mesela yoğurdun bir mayası vardır. Sütü uygun koşullarda ısıtır ve maya çalarız. Maya çalındığı şeyi, sütü dönüştürür neye, yoğurda dönüştürür. Yani çalınan şeyin kimliğini değiştirir. Kimlik nasıl değişir. Özünü değiştirir. Özünü değiştirmek yoluyla değiştirdiği şeye birlik verir. O birlik itibariyle mayalanmış şey, dönüşmüş bir şeydir. Esası özü de o dönüşmüş şeyin ona çalınan mayadır.

Kültür ile maya arasındaki fark nedir?

Mesela yoğurt mayalamakla, ıspanak ekmek arasında bir ayırım yaparak anlatabiliriz. Ziraat, tarla kültürüdür. Kültürel örnek vermek istersek bunun güzel örneklerinden birisi ziraattir. Tarlaya mesela ıspanak tohumu ekeriz. Uygun koşullarda bu tohumlar yeşerir, ıspanak olur. Ispanakları devşiririz. Devşirmediklerimiz, tohumlarını verir. Vakti zamanı gelince de bunlar ölür veya tarladan söker alırız. Bu süreç bir kültür sürecidir. Bu süreç itibariyle bir kimlik değişmesi ortaya çıkmaz. Tarla tarla olarak kalır. Ispanağın tarlada yetişmesi yetiştirdiği ortamı dönüştürmez. Ona yeni bir kimlik vermez. Kültürü kabaca ifade edersek, esasa, öze dair bir kimlik oluşturmaz. Halbuki maya öyle değildir. Süte yoğurt mayası çaldığımızda ve tuttuğunda yoğurt olarak dönüşmüştür artık geriye süt kalmaz. Sütün kimliği değişmiştir. Başka bir şey olmuştur. Maya bu itibarla çalındığı şeyi dönüştürür. Ama nasıl dönüştürür? Farklı farklı şeyler olarak değil, birlik vererek. Mesela inek sütünü, keçi sütünü karıştırıp mayalarsak ortaya çıkan yoğurt keçi, inek, koyun yoğurdu değildir. Bir tek yoğurttur. Birliği de bu şekilde düşünebiliriz. Ama kültürde bu manada bir birlik düşünemeyiz. Kültür daha ziyade dışsal koşullarla alakalıdır. Dışsal değişimlerle alakalıdır. Maya içle alakalıdır. Asıl maya ile kültür arasındaki asli fark da budur. Mayanın içe mahsus olması, kültürün dışa mahsus olması. Bu bakımdan Greko-Latin-Kilise

dediğimiz diyarın esası dışa mahsustur. Anadolu'nun esası ise içe mahsustur.

Cümle varlığın birliği ve beraberliğidir Anadolu mayasının esası? Değil mi?

Çünkü **Anadolu mayasının esası Türkistan'dan gelen kelamdır.** Kalam söz değildir. Önce bu ayrımı dikkatli bir şekilde yapmamız gerekiyor. Söz, konuştuğumuz dile, lisana mahsustur. Fikirdir, düşünceye mahsustur. Düşünceye bağlıdır. Halbuki kalam gönle mahsustur. Gönül işidir. Mahalli gönüldür. Gönülde gelir, gönüle iner. Fikrin, düşüncenin, sözün, dilin mahalli zihindir. Buradaki ayrım gönül ve zihin ayrımı olmuş oluyor.

Kelam ve söz ayrımı önemlidir. Kelam ve söz ayrımını anlamadan mayanın ne olduğunu anlayamayız. Ne olduğunu anlamadan da insanın ne olduğunu bilemeyiz. Bu bakımdan ayrımı dikkatle yapmamız gerekiyor. Demin onu söyledim. Söz dile mahsustur, düşünceye mahsustur, kelam gönüle mahsustur. Ancak bizim anladığımız manada dilsel unsur değildir kelam. Kelam cevherdir de diyebiliriz ama bunu dikkatli şekilde açmamız gerekir. Bu da çetin bir meseledir.

Anadolu'yu mayalayan 'kelam'ın kaynağının Türkistan olduğunu söylüyorsunuz...

Kelam, Anadolu'ya mahsustur. Kelamın, Anadolu mayasının kaynağı Türkistan'dır. Türkistan'da Yesi'de yetişmiş, büyümüş bir yüce insana mahsustur. Bu kelamın kaynağı kadim demde hatem olan kelamdır. Yani ilk demde son olan kelamdır. Bu itibarla araya başka bir safha koyamayız. Kelamdan bu şekilde bahsetmez isek, kelamı esas, asıl, öz, cevher olarak düşünemeyiz. Dolayısıyla kadim demde hatem olan kelam, kadim demde hatem olana mahsustur. Ona aittir. Ona gelmiştir ve söz olarak o söylemiştir. Bu itibarla esas bakımından herhangi bir sosyolojik unsura da tabi değildir. Kelamın sosyolojik hiçbir yanı yoktur. Kelamı biz beşeriyetin herhangi bir safhasına bağlamak istersek, kelamın esasına uymayan şeyler söylemiş oluruz. Kelam zamana tabi değildir. Aksine zamanın tamamını kuşatır. Yani diyemeyiz ki kelam şu tarihte geldi. O tarihte söylenen kelamın sözdür. Tarihe bağlı olan kelam ile alakalı sözdür. Onu kadim demde hatem olan söz olarak telaffuz etmiştir. Söz olarak telaffuz etmesi de sadece ona mahsustur. Bu sebeple, kelamın sözünü, kelamın sahibinin telaffuz ettiği tarihe bağlayabiliriz. Ama kelam zamana bağlanamaz. Bu bakımdan da kelamdan kadim demde hatem olan kelam diye bahsederiz. Ne önceki bulunur ne sonrası bulunur. Bu şekilde de söyleyebiliriz. Bu bakımdan beşerin düşünmek ve söylemek yoluyla idrakinin ötesindedir kelam. Çünkü beşerin sözü ve söylemi zamana tabidir. Zamanın kaydı altında şekillenir. Oysa kelamı bu manada bir kaydın altına alamayız. Alır isek o zaman kelam olmaktan çıkartırız. Tabi bunun çok sıklıkla yapıldığını ve Aristoteles'in etkisinde yüzyıllar boyunca, demin anlattığım manada kelama büyük zararlar verildiğini görüyoruz. Ayrıntılı olarak da açabiliriz, anlatabiliriz. Bu bakımdan söz zamanın kaydı altındadır. Düşünceye ve idrake bağlıdır. Kelam bunların hiçbirinin kaydı altında değildir. Ve sadece sahibine mahsustur. Kelamın sözünü kelamın mahalli söyler. Kelam kime gelmiş ise eksiksiz olarak o sözü teşkil eden söze, dile dökken kelamın mahallidir bu anlamda.

Mahal ile yer farklıdır. Yer, herhangi bir şeye mahsus değildir. Bir yerde sandalye vardır, sandalyeyi oradan alırsınız oraya bir masa yerleştirirsiniz. Dolayısıyla yer yerleştirilene tabi bir şey olarak düşünülemez. Halbuki mahal, kelama tabidir. Yani kelamın indiği yere bir başka şey yerleştiremezsiniz. Sadece kelama mahsustur. Onu oradan aldım, yerine bunu koydum diyemezsiniz. Bunun da anlamı şudur. Kadim ve hatem olan sahibidir kelamın, anlamı budur.

Batı dediğimiz şeyin esasları iki dildir: Biri Grekçedir, öbürü Grekçedeki kavramların geliştirilmesi ve genişletilmesi sonucunda oluşturulan Latince'dir. Bu iki dilde konuşanların, yazarların, düşünenlerin, söyleyenlerin ürünlerinin kiliseyle çerçevelenmesi, kiliseyle zarflanması ki buna Greko-Latin-Kilise diyarı demekteyiz. Bu diyarın esasları fikriyattır. Sözdür. Bu diyarda kelam bulunmaz. Halbuki Anadolu'nun esasları mayadır yani kelamdır. Yani Greko-Latin-kilise diyarındaki, bol bol düşünür, bol bol konuşur yazar, çizer ama özü yoktur. Anadolu'da mayalanan konuşursa çok az konuşur, söylerse çok az söyler. Çoğu defa hiç söylemez. Ama özü vardır. Aradaki fark bu şekilde anlatılabilir.

Batı insanı ile Anadolu insanını kıyaslar mısınız?

Batıda insan yoktur. İnsan olmak için özünü kelam kılmak gerekir. Kelamdan doğmak gerekir.

Ana hatlarıyla söylersek iki doğuş düşünebiliriz. Birisi biyolojik doğuştur ana babadan doğuş. Öbürü de maya itibariyle söylersek asli doğuştur, kelamdan doğmaktır yani insan olmaktır. Kelamdan doğmayan Anadolu anlamında insan olamaz. Yani eli vardır, ayağı vardır kaşı gözü vardır ama bu öz itibariyle insan olmak demek değildir. Öz itibariyle insan olmak demek özünü kelama bağlamak demektir. Kelamdan doğmak demektir. Batıda bu anlamda ne öz vardır, batıdan kastettiğim tekrar söyleyeyim Greko-Latin-Kilise diyarında ne bu anlamda öz vardır ne de Anadolu'daki anlamında insan vardır.

İnsan Anadolu'ya mahsustur. İnsan olmanın esası kelam ile mayalanmaktır.

Bu Anadolu'dadır. Benzeri başka hiçbir diyarda bulunmaz. Anadolu'ya mahsus bir iştir.

Nasrettin Hoca'nın göle maya çalmasının anlamı nedir?

Nasrettin Hoca kelam ile Anadolu'yu mayalayanlardandır ama anlayabilene, ama mayalanabilene. Hem güleriz hem mayalanırız. Yani Nasrettin Hoca'nın sözünü gönlüne maya edebilen elbette ki Anadolu'da mayalanır. Hoca'nın işi de budur.

Nasrettin Hoca düşünce ile gönül arasındaki ayrımı ortaya koymaktadır. Anadolu gönül üzerinden yürür. Nasrettin Hoca'nın yaptığı gündelik hayatın içinden gelen manzaralar yoluyla kelama mahsus hakikati anlatmaktadır. Güldürmek tarafından. Ağılatmak yoluyla da olur. Merkebe niye ters biner. Gösterir. Görün bakın der. Merkep sizin düşüncenize benzer. Siz düşündüğünüzde aynen merkebe ters binmiş biri gibi gidersiniz önünüzü görmezsiniz sadece katettiğiniz yolu görürsünüz, etrafı göremezsiniz. Düşünce böyle çalışır ama gönül başka türlü çalışır. Gönülün esası farklıdır. Düşüncenin esası farklıdır. Gönül söze gelmez. Düşünceye kapalıdır. Yani düşünmek yoluyla, dil yoluyla analitik olarak gönülü açamazsınız. Eğer bunu açmak mümkün olsaydı, Greko-Latin-Kilise diyarının düşünürleri, mütefekkirleri Anadolu'ya gönül ehli olurlardı. Oysa bu manada hiçbir mütefekkir Anadolu'ya gönül ehli değildir. Çünkü düşünmek yoluyla, analiz yoluyla, rasyonalite yoluyla hakikati çerçeveleyemezsiniz. Kelamı kuşatamazsınız, zaptedemezsiniz o anlamda.

Dil nedir?

Teologyanın Esasları kitabımda anlattım dilin ne olduğunu. Dilin ne olduğunu dile bakarak

açamazsınız. Dilin ne olduğunu anlayabilmek için nazariyata bakmak gerekir. Nazariyat nedir sorusunun cevabını aramak gerekir. Dil bu itibarla bakacak olursak nazariyattan düşenin seyretmek aracıdır. Dil bir seyretme işidir, manzara seyretme işidir.

Türkçe şunun için önemlidir. **Türkçe kimliğimizin omurgasıdır**. Sebebi, Türkistan'dan gelen kelam Türkçe gelmiştir. Ancak burada şöyle bir yanılgıya düşmemek gerekir. Türkistan'dan Türkçe gelen kelam, kadim demde hatem olan kelamın Türkçe'ye tercümesi, tefsiri meali olarak düşünülemez. Türkistan'dan Türkçe gelen kelam, kelamın gönlünde açıldığı yüce insana mahsustur. Kadim demde hatem olan kelamdır ve Türkçe olarak açılmıştır. Bu tefsir değildir, tercüme değildir, meal değildir. Ve bu açıdan da Anadolu kimliğinin esasıdır. Anadolu kimliğinin omurgasının Türkçe olması etnografik bir düşünce şekli olarak düşünülemez. Kelamın etnografyayla hiçbir alakası yoktur. Irkla, cinsle hiçbir alakası yoktur. Kelam geneldir. Umuma mahsustur. Herhangi bir ayırım gözeterek kelam inmemiştir. Ancak açılışı Türkçe'dir. Bu kelamı Anadolu'da Türkçe ifade edenler doğup yaşamışlardır. Bu kelamın Türkçe olarak açılmış olması, tercüme yoluyla asla ve esasa bağlanabilecek bir husus da değildir. Bunu rasyonel olarak, analitik olarak, bir dil analizi yaparak çözümlenme yaparak aslına geri götüremezsiniz.

Bir yapı nasıl esere dönüşür?

Yapıyla kastettiğimiz herhangi bir manada malzemenin birbirine bağlanmasıdır. Bir bireşim içerisinde ürüne dönüştürülmesidir. Bu manada; bir evden, bir besteden, bir edebi metinden, bir matematik teoreminden bir mantık teorisinden birer yapı olarak söz edebiliriz. Kastettiğimiz ise insandan gelen izdir. Dolayısıyla soru şunu sormaktadır. Bağlanmış malzeme ile insandan

gelen arasındaki fark nedir? İnsandan gelen iz ile kastedilen gönüle mahsus olandır. Yani kelam ile, maya ile, öz ile alakalı olandır. Siz bir malzemeyi diyelim, taşı, tuğlayı, demiri statik hesaplar yaparak doğru bir şekilde yapıya dönüştürebilirsiniz. Bu yapının kendi parçaları itibariyle tanımlanan, içi vardır, dışı vardır. Kendi parçaları itibariyle zemini vardır. Duvarları vardır ancak yapının doğru, kurallara uygun şekilde yapılmış olması bunun eser olması anlamına gelmez. Mesela gotik mimariyi düşünelim. Gotik mimaride unsurlar malzeme olarak ustaca birbirine bağlanmıştır ve bir bütünlük tesis edilmiştir. Ortaya çıkan bir yapıdır ama ortaya çıkanın bir eser olabilmesi için- demin söylediğimiz- iç-dış ayrımının giderilmiş olması gerekir. Esere dönüşebilmesi için yapının aşılması gerekir. Yapının aşılması demek, yapı üzerinden yapıyı kuranın gönlüne temas edilmesi demektir. Mimar Sinan'ın bir eserini seyrederken siz Mimar Sinan ile birlikte olduğunuzu hissederseniz. O yapının ne içi, ne dışı kalır ortada, taş da kalmaz ortaya bir eser çıkar. Yani ustanın gönlünden gelen iz çıkar. Bu tarzda bir ayrım Greko-Latin-Kilise diyarına mahsus estetik kuramlarında bulamayız. Çünkü o diyara mahsus estetik kuramlarının esası özetle söylersek subjektif hissiyattır. Yani sizde uyandırdığı beğeni duygusudur. Sizde ne ölçüde duygulara yol açtığıdır. Halbuki eserin bu manada duyguyla bir alakası yoktur. Eser bir görüştür. O izin görüşüdür.

Kelamın olmadığı yerde eser olmaz. Eser, insanın olduğu yerde vardır. İnsan kelamın olduğu yerde vardır. Her ne yerdir ki orada kelam yoktur, orada insan da yoktur. İnsanın olmadığı yerde usta da yoktur, ustanın olmadığı yerde gönülden gelen iz olarak düşündüğümüz eser de bulunmaz. O sebeple Batıda yani Greko-Latin-Kilise diyarında seyrettiklerimiz, dinlediklerimiz bu manada eser değildir. Yani şu vardır Batıdaki yapı kurallarına uygun yapılmıştır. Yani müzikolojinin kurallarına, harmoninin kurallarına, mimarinin, estetik anlayışın, simetri kurallarına uygun bir şekilde inşa yapılır. Ancak bunların hiçbirisi yapıyı esere dönüştürmez. Yapının düzgün, doğru, sağlam bir yapı olmasını temin eder. Ama bunların hiçbirisi eser için yeter şart değildir. Bir yapının eser olabilmesi demin dediğim şartlara bağlıdır.

Kelamın olmadığı yerde insan olmaz, insanın olmadığı yerde usta olmaz, ustanın olmadığı yerde de eser olmaz.

Eser Anadolu'ya mahsustur. Greko-Latin-Kilise diyarında eser yoktur. Düzgün yapılar vardır ama o düzgün yapılar kastettiğimiz manada eser değildir.

Mimar Sinan'ın bu kadar muhteşem eserler yapmasının sebebi nedir? Mimar Sinan Anadolu'da mayalanmıştır. Mimar Sinan bir insandır. Mayası olan, kelamdan gelen bir insandır. Ve büyük bir ustadır. Bu iki özellik yoluyla eser ortaya koymuştur. Eser ortaya kaymak, bir yapıyı kurallara uygun şekilde inşa etmek demek değildir. Siz bir yapı inşa edebilirsiniz. Düzgün bir yapı olarak ortaya koyarsınız. Bu matematikte bir teorem olabilir, mantıkta bir teori olabilir. Bir ikametgah, bir ibadethane, bir şiiir olabilir. Bağlamak birlik vermek değildir. Esere dönüşenin birliği vardır. Birliğin kaynağı da kelamdır. Kelam olmadan yapıya, yani bağlanmış malzemeye birlik vermek mümkün değildir. Birliğin kaynağı o yapıyı kuran ustanın kelam ile olan alakasıdır. Burada subjektif duyguların falan hiçbir etkisi yoktur. Ne zaman ki o birliği verir ve o çokluk tekliğe indirgenir ve siz o teklik içinde farkları kaldırırsınız ortada ne iç kalır, ne dış kalır Mesela Mimar Sinan'ın Şemsi Paşa Camiinde ne iç vardır ne dış vardır. Ne deniz vardır, ne kara vardır. Hepsiyle bir bütündür. Bir birliktir. Baktığınızda her şeyiyle bir tek görürsünüz. Şemsi Paşa'yı

çeker ordan alırsanız Üsküdar'ı bitirirsiniz. Yani sanki yaratılıştan o orda imiştir. Eser odur. Ama yapı, yapı öyle değildir.

Tefsir nedir?

8., 9. yüzyıldan itibaren başlayan bir fikri faaliyet alanı değildir. En az birkaç bin yıllık geçmişi vardır. Bu itibarla bir diyara mahsusen tefsiri düşünemeyiz. İkincisi belli bir zamana mahsus olarak düşünemeyiz. Ama tefsirden bahsettiğimizde kastedilen düşünceye bağlı bir açma faaliyetidir. Anadolu mayasında anlattığım şekliyle, özetle birkaç cümleyle söyleyecek olursam tefsir, yerden mahalle giden yolu düşünce esasında arama faaliyetidir. Yani sözün mekanından kelamın mekanına düşünmek yoluyla bir geçiş aramaktır. Böyle bir geçiş imkanı maalesef bulunmaz. Eğer bulunsaydı o zaman kelama gerek kalmazdı. O zaman Greko-Latin-Kilise diyarının mütefekkirleri Anadolu'ya kelam ehli olurdu. Böyle bir şey mümkün değildir. Bu ilahiyatçılara çok kötü dokunuyor ama ne yapayım. Yani tefsirin esası özü budur. Yer ile mahal arasındaki farkı düşünce yoluyla gidermek faaliyetidir. Bu çok genel bir ifade şeklidir. Yani hem Greko-Latin-Kilise diyarındaki felsefe fikriyatı kuşatır, hem kabalayı kuşatır, hem daha sonraki dini metinleri ve teolojiyi kuşatır. Özü budur tefsirin.

Anadolunun mayalanması Anadolu'da yaşamış kavimlere ait kültürlerin antropolojik sentezi olamaz.

Kelam ne fikriyattır, ne sözdür. Zamanın kaydı altında değildir kelam. Ve her daim bizatihi kendisidir. Her daim bizatihi kendisi olan ve zamanın kaydı altına girmeyen hiç bir şekilde bir başka şey ile terkibe de girmez. Bir başka şeyle terkibe girmeyen sentezlenmemiş olur. O doğduğu şekliyledir. O doğduğu ahvalindedir ve hep öyle kalır. Yani, sabittir, tek bir şeydir. Kendisiyle hep aynıdır. Bu itibarla Anadolu'dan birçok kavimler geçmiştir binlerce yıl boyunca. Bu binlerce yılın geriye bıraktıkları vardır. Bu geriye bırakılanlar sentezlenmiştir. Terkibe girmiştir. Genişlemesine yol açmıştır Anadolu'daki kavimlerin. Sonra gelen önce gelenden bazı şeyleri miras olarak almıştır. Ama bu miras olarak alınanların hiçbiri kelam değildir. Senteze tabi olan, zamana tabi olan değişmeye, dönüşmeye tabi olan unsurlardır. Kültürün unsurlarıdır. Kelam kültür değildir. Aksi takdirde kelamın inmesinden önceye mahsusen kelamın izini bulabilmemiz gerekirdi. Böyle bir izin bulunmasından bahsedemeyiz. Dolayısıyla bir an vardır. O iniş anıdır. O geliş anıdır. Doğuş anıdır ve onun ne öncesi o anda kayıtlıdır ve mevcuttur ne de o an doğan önceden bir şey almıştır. Farklı bir yerden gelmiştir. Böyle söyleyelim, teşbih olsun diye.

Endülüs mayasının uğradığı kırımla, Anadolu mayasının karşılaştığı yok olma, yok edilme tehlikesi aynı mıdır?

Aynıdır tabi. Endülüs'te bir maya var idi. Ve modernitenin başlatılması, Endülüs mayasının o topraklardan çıkartılmasına bağlanmıştır. Ve o mayayı ayakta tutanlara bir kırım uygulanmıştır. Ve o Kırım'ı uygulayanlar Greko-Latin-Kilise diyarıdır. Aynı kırımı Anadolu'ya da uygulamak istiyorlar. Çünkü Greko-Latin-Kilise diyarının bekası Anadolu'nun, Anadolu mayasının yok edilmesine bağlıdır. Endülüs yok edildikten sonra Avrupa yeşermiştir. Kendi haliyle kendi ahvaline göre. Anadolu mayası yok edilirse Greko-Latin-Kilise diyarı sökülüp atılmış olduğu bu coğrafyaya yeniden gelecektir. Papa bunun için gelmiştir. Burası benim diyarım demek için gelmiştir Anadolu'ya. Ve ne yazık ki, Papanın yanında konuşanlar ve Anadolu'yu temsil etmek durumunda olanlar gereken şeylerin asgarisini dahi söyleyememişlerdir. Papa sadece onun için gelmiştir. Anadolu kilisenin yeşertildiği coğrafyadır. Türklerin öncesinde. Onun için söylemiş ima etmiştir kendisi de. Burası benim ikinci vatanım demiştir. İnşallah bunları muhakkak idrak edenler, görenler vardır ve buna göre davranacaklardır. Arabistan'daki Vahabiler Anadolu'da da damar sürmüştür. Vahabiliğin esasıyla kilisenin esası aynıdır. Esas iktidardır. Başka hiçbir esas yoktur. Ve bu iktidar esasında ele geçirmektir. Hükümran olmaktır. Tabi Vahabiyle kastettiğimiz teoloji açısından söyleyecek olursak geniş anlamda Sodom ve Gomora'yı kastederiz.

Kadim demde hatem olan kelamın söze döküldüğü ki, o zamanın kaydı altındadır. Tarih öncesinde Arabistan'da yaşamış olup da dökülen sözün şartlarına dış kabuk esasında uyup, ama sözü dökülüş öncesi itibariyle kendi esaslarını muhafaza edenlerdir Vahabiler. Dolayısıyla davranış ve kabuk bakımından siz zannedersiniz ki söze dökülen kelamın gereğini esasını yerine getirirler. Bu böyle değildir.

Modernleşme mayayı ne ölçüde etkilemiştir?

Batılılaşma, modernleşme mayayı hiçbir şekilde etkilememiştir. Nasıl etkilesin ki. Batılılaşma, modernleşme zemini esası fikriyat olan, söz olan kültür olan bir faaliyetten ibarettir. Değişkendir. Kılık değiştirir. Ancak, kelam öyle değildir. **Kelam etkilenmez. Ama terk eder gider. Onun için dikkat etmek gerekiyor. Anadolu'yu terk etmesin diye.**

Kitabın sonunda bundan kısmen bahsettim. Eğer sözü ağırlıklı hale getirirsek, fikriyatı ağırlıklı hale getirirsek kendi öz kimliğimizi, kendi esasımızı, kendi öz mayamızı açamaz isek, bilemez isek, birliğimizi bozar isek o zaman kelam bu coğrafyada durmaz, buradan gider. Ama kelamın etkilenmesini düşünemeyiz. Mesela batı yani Grek-Latin-Kilise diyarına mahsur düşünürlerden Kant diyelim Schopenhauer'i etkilemiştir. Schopenhauer Kant'ı okuyarak, Kant'ı hareket noktası olarak yeni bir fikriyat geliştirmiştir. Bu fikriyatın bir kısmı Kant'ın söylediklerine uygundur, bir kısmı ise Kant'ın fikriyatının reddedilmesine dayanır. Dolayısıyla Schopenhauer üzerinde Kant'ın etkisinden bahsedebiliriz. Benzer olarak Schopenhauer'ın daha sonraki yıllarda, günümüze daha yakın dönemlerdeki düşünürler üzerindeki etkilerden de söz edebiliriz. Fikriyat ve kültür etkileşme içerisinde ilerler ve devam eder. Ancak kelamdan, kelamın etkilenmesi demek, kelamın değiştirilmesi ve dönüştürülmesi demektir. Böyle bir şey mümkün değildir. Esas itibariyle mümkün değildir. Kelama temas edemezsiniz ki onu değiştirebilesiniz. Etkilediğiniz ve değiştirdiğinizi zannedebileceğiniz şey ancak kelamın belli bir kültür içerisindeki tezahürüne mahsus unsurlardır. Bizatihi kelamın kendisi değildir. Kelamdan hiçbir şey çıkartamazsınız,

nokta dahi ekleyemezsiniz. Öyledir, o kadardır, sabittir, zamanın kaydı altında değildir. Ve sadece inene mahsustur. Fikir konuşanlara mahsustur. Aktarabilirsiniz. Ama bu manada kelamı bir fikir olarak aktaramazsınız. Düşünerek fikir oluşturursunuz. O fikri savunursunuz. Bazıları kabul eder, bazıları etmez, bazıları kısmen kabul eder ama düşünerek kelam oluşturamazsınız. Düşünmek yoluyla dolayısıyla dil esasında kelam tesis edemezsiniz. Kelamın sözü vardır. Kelamın sözünü sadece kelamın sahibi söyler. Ve sadece ve sadece o sözü dinleriz veya okuruz. Ama ona ne bir şey katabiliriz ne ondan bir şey eksiltebiliriz. Ne de onun üzerinde bir muhakemede bulunabiliriz. Çünkü kelamın sözü üzerinde muhakemede bulunmak demek bir şekilde o söze katmak, eklemek demektir. Halbuki kelamın sözüne katmak eklemek yapabilecek olan kelamın sahibidir. Dolayısıyla neresinden bakarsak bakalım kelam etkilenmez. Kelam etkiye tabi bir şey değildir. Fikir etkilenir. Düşünce etkilenir,. Ama kelam mahiyeti itibariyle etkilenecek bir şey değildir.

Kelamın olmadığı yerde insan da olmaz. İnsanın olmadığı yerde medeniyet olmaz. Dolayısıyla bir Batı medeniyetinden söz edemeyiz. Bunlar hep afaki, hayali fikirlerdir Batı medeniyeti diye. Medeniyet insana mahsustur. İnsanın olduğu coğrafyaya mahsustur. Bu manada batıda insan bahsetme imkanımız bulunmaz. Kimin insanından bahsedeceğiz. Kilisenin insanından mı? Kilisenin insanı mı vardır? Dante'nin insanı mı vardır? Niçe'nin insanı mı vardır? Batı insansızdır. Bizim anladığımız manada insan teşkil olunamamıştır. Yığın vardır. Batının bireyi yığınsaldır. Yığının bir unsurudur. Halbuki Anadolu'nun bireyi ferttir. Ferdi bireydir. Sebep, Grek-Latin-Kilise diyarındaki bireyin dayanağı yığının esaslarıdır. Yani kilisedir. Anadolu'daki ferdi bireyin dayanağı Türkistan'dan gelen kelamdır. Yani bizatihi kendi özüdür, kendi esasıdır. Yığına dayanılarak ferdi birey olunmaz. Ferdi birey olunmadan insan olunmaz. İnsanın olmadığı yerde medeniyet olmaz. Medeniyet Anadolu'ya mahsustur. Teknoloji ile medeniyeti karıştırmamak gerekir.

İnsanın kendine ve ötekine acı vermeden yaşayabilmesinin yolu nedir?

Kelamdan doğan insan ne kendisine acı verir ne de başkasına. İnsan olan için cümle yaratılmış birdir. Kurdun, kuşun, böceğin, otun, çöpün ötekiler bir, ayrı gayrı söz konusu değildir ama insan olan için. Biyolojik olarak doğarak insan olunmaz. İnsan olmak için Anadolu'da Türkistan'dan gelen kelamdan doğmak gerekir. Türkistan'dan gelen kelamdan doğarsanız Anadolu'ya insan olursunuz, Anadolu'da mayalanırsınız o vakit cümle varlığın birliği nedir o yolla anlarsınız. Ama bu düşünerek, analiz yapılarak, muhakemeye tabi kılınarak anlaşılacak bir şey değildir. Olsaydı Batıda görürdük Greg-Latin-Kilise diyarında görürdük böyle bir şey söz konusu değildir.

Medeniyet içindeki kriz nedir? Bundan çıkmanın yolları nelerdir?

Anadolu mayası bir krizle karşı karşıya değildir. Kelamın krizi olmaz. Kriz topluma mahsustur.

Bireye mahsustur. Bu krizin esası da kimliğin doğru şekilde açılmamasıdır. Anadolu Türk Kimliğinin esaslarının ortaya konamamasıdır ve Anadoludaki bireyin Grek-Latin-Kilise diyarına teba yapılmak istenmesidir. Toplumun krizi buradan kaynaklanmaktadır. Bu krizi aşmanın yolu da okumaktır, çalışmaktır, dil öğrenmektir. Esarettten kurtulmaktır. Bireysel özgürlüğü kazanmaktır. Doğru düzgün düşünmeyi öğrenmektir. Alinteri dökmektir. Ama teba olmak değildir. Grek-Latin Kilise diyarınının tebası değiliz. Eğer o yöne sapsarsak kelim Anadolu'dan gider, o zaman Anadolu yok olur. Anadoluyu Anadolu yapan Türkistan'dan gelen kelamdır. Bu kelamın burada kalması da mayalanmaya bağlıdır. Kim ki mayalanır o kelamı sağlam tutar. Mayalanma düşünme, öğrenme, konuşma değildir. Mayadan doğmaktır.

Sadece Batı değil, Arabistan kimliğine dönerseniz de kendi kimliğinizi yok edersiniz. Bu tek taraflı değildir. Anadolu Türk Kimliğinin esası ne Arabistan kültürüdür ne de Grek-Latin-Kilise diyarıdır. Kendi özümüzü, kendi mayamızı açabildiğimiz takdirde bunu görürüz. Bunu gördüğümüzde anlarız ki, ne Arap kültüründe ne Grek-Latin-Kilise diyarında bizim esasımıza dair herhangi bir şey bulunmaz. Kadim demde hatem olan kelim Arap kültürüne mahsus değildir. Aksi takdirde kelamın belli bir döneme ait olduğunu söylemiş oluruz. Bunu söylersek kelamı göndereni inkar etmiş oluruz. Çünkü kelim kainattadır. Ne belli bir zamana ne belli bir zümreyedir. Sözdeki açılış itibariyle öyleymiş gibi görünür cevher olması cihetinden durum farklıdır. Zamanın kaydı altına girer o zaman da cevher olmaktan çıkar yani kelim olamaz. Dolayısıyla kelim olabilmenin şartı, genelidir, umumdur. Hiç bir ayırım gözetmeden. Aksi halde kelim olmaz.

Arap kültürüyle alakalı değildir Anadolu'daki Türk kimliği, yani Anadolu Mayası (bu herhangi bir düşmanlık değildir) Çünkü Türkistan'dan gelen kelamın esası birliktir. Varlığın birliğidir dolayısıyla ayrı gayrı yoktur. Arap dünyasını da Grek-Latin-Kilise diyarını da ayrı gayrı tutmaz. Grek-Latin-Kilise diyarı kendi varlığınının devam edebilmesi için düşmanlık eder. Kelim ile mayalananın kelamın indiğiyle bir düşmanlığı olabilir mi? Olamaz. Esası birliktir. Ama Grek-Latin-kilise diyarında kelim bulunmaz. Esası fikriyattır. Kilisedir. Bu itibarla da kendini dönüştürebilecek olan şeye can düşmanlığı eder. Bu bakımdan bizim Arap kültürüyle de alakamız bulunmaz özümüz esasımız aslımız Türkistan'dan gelen kelamdır. Anadolu'da neye baksak o kelamın izini görürüz. Otunda, çöpünde, kuşun ötüşünde, yağmurunda, karların eriyişinde bu kelamın izi vardır. Batılı gibi olmak komiklidir. Kayboluş ayağa kalkmayış söz konusudur. Batının esası esarettir. Anadolu mayasınının esası özgürlüktür. Bu özgürlük parlamentoda kanun çıkartılarak tesis edilen bir özgürlük değildir. Birey olmanın şartıdır ve hakikati, özü bulmakla alakalıdır. Bu ayırım son derece önemlidir. Anadolu Mayasınının esası özgürlüktür, hürriyettir. Anadolu ferdi bireyi hürdür. Grek-Latin-Kilise diyarınının en derin mütefekkeri daha esarettedir.

Aşk olsun Anadolu'daki mayaya
Aşk olsun Anadolu'yu mayalayanlara
Aşk olsun ve de selam olsun Anadolu'da mayalananlara.
Aşk olsun ve de selam olsun Anadolu için can pazarına çıkanlara
Ve can verenlere ve vereceklerine...

Konuşan:
Mukaddes Mut
Sadık Yalsızuçanlar

<http://www.sadikyalsizucanlar.net/soylesiler/prof.-dr.-yalcin-koc-insan-insanligini-maya-ile-bilir.html>